СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 72. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 29. марта, 1927. VOL. XXXV. No. 72. Jersey City, N. J., Tuesday, March, 29. 1927. THREE CENTS

ВИКРИТО ТАЄМНИЧУ ІНТРИҐУ, ЩО МАЛА ДОВЕСТИ ДО ВІЙНИ З МЕКСИКОМ

ПІДРОБЛЕНІ ДОКУМЕНТИ АМЕРИКАНСЬКОГО УРЯДУ ЯК СРЕДСТВО.

ВАШИНГТОН, 27. марта. — Американський уряд попав на слід і докази, що громада заінтересованих людий підготовила хитру межинародну інтриґу, якої цілию було довести до війни межи Злученими Державами а Мексиком.

На слід сеї інтриґи попав перший Джордж Бар Бейкер, колишній нюйорський журналіст, який прибув недавно до столиці Мексика в справі одного бизнесу. Для нього він мав говорити з президентом Мексика Каесом. У розмові Каес дав до зрозуміння, що тепер дуже тяжко говорити про навязане бизнесових відносин Американців у Мексику, бо американський уряд уважає уряд Каєва большевицьким та під сею покришкою стремить до викликання війни з Мексиком або що найменче до викликання кової революції в Мексику, яка далаби Америці нагоду встановити в Мексику президента, послушного американським інтересам, як се тепер діється в Нікараґві.

На доказ стремлінь американського уряду Каес показав Бейкерови ряд фотографій, які мали представляти тайні припоручення американського уряду до своїх представників у Мексику, а з яких виходило ясно, що американський уряд готовиться до війни з Мексиком. Бейкер попросив Каеса дати йому сі фотографії, щоби він предложив їх президентови Куліджови.

Американський уряд діставши сі фотографії в свої руки, побачив, що вони фалшовані депеші американського уряду. Фалшівництво було зроблене досить хитро, бо до справдішних пропоручень уряду були додані речення, які від уряду не походили, а які заострювали відносини межи Злуч. Державами а Мексиком. Американський уряд сейчас віднісся у двох нотах до мексиканського уряду, представляючи йому цілу справу. Се й мали бути ті „таємничі ноти", котрих зміст американський уряд не хотів роскрити перед публикою.

Американський уряд упевняє, що сі ноти сильно вспокоїли мексиканський уряд та що американський уряд тепер слідить за тим, хто сі ноти підробив. Американський уряд має бути вже на добрій тропі, але не хоче виступати з обжалованнем, поки закид не буде доказаний понад сумнів.

СТАНОВИЩЕ УРЯДУ СУПРОТИ НАБЛИЖАЮЧОГОСЯ ВУГЛЕВОГО СТРАЙКУ.

УРЯД ЗАЯВЛЯЄ СВОЮ БАЙДУЖНІСТЬ ДО СТРАЙКУ.

ВАШИНГТОН, 27. марта. — Страйк майнерів мягкого вугля, що починається дня 1. квітня через розбиття переговорів межи властителями копалень мягкого вугля а майнерами, не викликує в уряді ширшого зацікавлення.

Уряд не займається страйком тому, бо на його думку вугля є тепер у краю досить, а коли так, то йому нічим страйком займатися. Уряд має звіти з припасів угля та каже, що властителі мягкого вугля зложили таку скількість вугля, що се вистарчить на покритте всякого запотребовання на довгі місяці. До того уряд не сподіється, щоби на страйк вийшли всі робітники мягкого вугля. На його думку, в найкращім случаю вийдуть юнійні робітники, які всі разом добувають лишень 35 процентів мягкого вугля.

Джан Лунс, голова майнерської юнії, скликує на сей тиждень засідання „комітету політики", який має видати публичну заяву про страйк.

ЖІНКИ ПИКЕТУЮТЬ КОСТЕЛ.

БИНҐГЕМТОН, Ню Йорк, 27. марта. — В місцевім польським римо-католицьким костелі св. Станіслава Костки прийшло до завзятої боротьби парохіян проти пароха сеї парохії о. Яна Сокальського. Причиною було непорозуміння на тлі фінансів церкви. Тростиси костела відмовилися платити рахунки, предложені парохом, відлучили телефон і ґаз на парохіяльнім домі та зажадали усунення орґаніста.

Парох покликав заприсяженого знатока рахунковости й сей потвердив йому, що всі рахунки парохії в порядку. Тому коли парохія зажадала усунення пароха, епископ сьому спротивився. Громада піднесла проти пароха ріжні закиди моральної натури, а епископ не хотів їх вислухати. Тоді парохія вийшла на „страйк". Коло костела уставили страйкарі пикети, які задержують ідучих до церкви та намовляють їх не йти.

ВСІ ЦЕРКВИ ЛУЧАТЬСЯ ДЛЯ ЖИДІВСЬКОЇ СИНАГОГИ.

НЮ ЙОРК, 27. марта. — На посвячення великої жидівської синагоги на Парк Евеню зявилися представники всіх християнських церков, отже католики і протестанти всяких відтінків. Епископ Менинг у своїй промові підчеркнув, що католики, протестанти й жиди шанують одного й того самого Бога, котрого почитав Авраам.

ВИНАХІД ДАЄ МАЄТОК ІМІҐРАНТОВИ.

НЮ ЙОРК, 27. марта. — Група бизнесменів закупила від російського іміґранта Анатоля Йософа його винахід, який видає людині фотографію по вкиненню нею квотра в машину. За винахід заплачено винахідникови мілион долярів.

ЛІҐА БУДЕ СТУДІЮВАТИ ОБА ПРЕДЛОЖЕННЯ В СПРАВІ РОЗОРУЖЕННЯ.

ЖЕНЕВА, 25. марта. — Підготовча розоружна комісія закінчила генеральну дебату над французьким і англійським предложеннями і вирішила переходити оба проекти точку за точкою. Американський член комісії заявив, що він передав оба проекти до розгляду вашингтонському урядови і жде на інструкції.

По передискутованню над кождою точкою буде голосовання над кождим проектом як цілостю. Представник Німеччини граф Бернсторф заявився не тільки за обмеженням зорушення, але за зменшенням теперішних воєнних сил.

ЗА СКОРО ПОСТАРІВСЯ.

На фармі Белінгама коло Коронейшин, Альберта, застрілився в стайни 24-літний Гарольд Вайт, лишаючи коло себе записку слідуючого змісту: „Життє було завше для мене жорстоким. Я ніколи не був і не міг бути вдоволений. Я не знав висказати того, що я хотів сказати, і через те я робив що иншого, як думав робити. Пощож отже вести таке нуждене життє? Бог ненавидить боягузів, але пекло на другім світі певно не гірше від того, що на землі. Клопіт у тім, що я все чогось хотів, а коли я те дістав, вже не хотів сего".

ГОСТИННИЙ „ВЕК НОВИ".

По „Дзеннiку Людовім" уділив своєї гостини Володимирови Бачинському львівський „Век Нови". Аж у двох числах містить „ВЕК" „цінні" думки Бачинського, як вступні статті під роскішним наголовком: „На дродзе до згоди двух братніх народуф". Бачинський розповідає на шпальтах „Веку" про своє шляхотська походження, про — цьоткі-грабіни і т. д. Забув сердега, що його дід був дяком у Бориславі... Стаття кінчається великим підписом автора, який звучить ось як величне: „Др. Влодзімєрж Сас де Пушкин Бачиньскі". Ось так називатися, то розумію. В якихнебудь Кульчицях на перше місце посадили би такого родовитого шляхтича. А в Варшаві вже й говорить з ним не хотять. Видно, що там хлопи верх взяли.

ТРИ МІЛІОНИ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.

Звісний американський журнал „Сатурдей Івнінг Пост", заснований Франкліном, має тепер 3 міліони 200 тисяч передплатників. Є се найбільш поширений журнал на американськім континенті.

ПЕРВІСНІ СКЕЛІ ЗЕМЛІ.

„Полевий Музей Природних Наук" в Шикаго одержав кілька кусків каміння, котре після теорії учених має около 550 міліонів літ. Се каміння привезено з нової Фінляндії і Лябрадору і після теорії воно було першою твердою цілиною нашої землі.

ПЕРША КАНАДІЙСЬКА РОБІТНИЧА ЮНІЯ.

1927 рік — се ювилейний рік першої робітничої юнії в Британській Північній Америці. (Канаді).

Департаментальні рекорди виказують, що перша робітнича юнія в Канаді була зорганізована в 1827 році, а складалася вона з друкарських робітників. За сею піонірською юнією слідувало зорганізоване другої також друкарської юнії в Йорку (тепер Торонто) в 1832 році. Пізнійше обі ті юнії ввійшли в склад Інтернаціональної Типографічної Юнії, яка істнує до нині.

ВИБИРАЮТЬСЯ ШУКАТИ МЕТЕОРА.

Дня 5. марта вибралася з Ленінграду експедиція російських учених до середущого Сибіру, щоби шукати за величезним метеором, який після оповідання місцевого населення упав там в червни 1908 року. Після тих оповідання тубильців, учені припускають, що той метеор мавби важити около 500 тисяч тон і мавби містити в собі дорогі металі. Сей метеор падаючи спричинив велику паніку серед населення і спалив около 300 миль ліса. Експедиція до метеора буде досить трудна, бо околиця, де він мавби лежати, покрита недоступними пралісами, а населення там дуже рідке тай то самі подорожуючі трапери.

ВІДНОШЕННЯ ЧУЖИНЦІВ ДО УАН.

Польська та чеська Академії Наук звернулися до Української Академії Наук з листами, в яких повідомляють про свої бажання прийняти участь у святкуванні ювілею академика Багалія, надіславши статті для збірника, який буде присвячено ювілятові.

Відомий німецький учений археольоґ, проф. берлінського університету Губерт Шмідт, надіслав для ознайомлення Української Академії Наук свої останні наукові праці, які стосуються історичного минулого Европи, зокрема камяної та бронзової доби.

До книги прикладено велику скількість ілюстрацій, яких ще ніде не було надруковано.

Мадраський університет (Індія) в листі, якого він надіслав до Академії Наук, пропонує встановити науковий звязок та обмін виданнями.

Університет сподівається, що ціле єднання, яке встановиться між обома вченими закладами, спричиниться продуктивности їх наукової роботи.

ПОЖЕЖА НАФТОВОГО ШИБУ В БОРИСЛАВІ.

В Бориславі вибухла перед кількома днями пожежа на копальні „Раточин", що належить до фірми „Стандард Ойль". Згорів цілковито шиб, що продукував пять цистерн ропи місячно. Ґази, що добуваються з шибового отвору, горять далі.

БЕЗ КОНТРОЛІ НЕМА ПОЗИЧКИ.

Гилтон Юнг, англійський фінансіст, який свого часу лічив польську марку, помістив в англійській газеті статтю, в якій пише, що є виключеним, аби Польща могла дістати велику заграничну позичку — не піддаючись контролі Ліґи Народів. Без контролі, на думку Юнга, Польща може дістати тільки невеличку позичку. В звязку з сею статтею у польських урядових кругах запанувало гірке розчарування. Про деталі старань о позичку заборонено писати, а дві газети в Варшаві потягнено до судової відповідальности за ширення неправдивих відомостей про позичку.

ПРЕМІЄР ЛИТВИ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗМІНИ ЛИТОВСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ.

Дня 25. м. м. литовський премієр Вальдемарас заявив, що головним завданням теперішного уряду є створення сильної влади. Це може статися лише при зміні нинішньої конституції Литви.

Литовський уряд випрацював відповідний проект зміни конституції. Найважнійшою постановою цього проекту є відповідальність уряду не перед соймом, лише перед президентом республики.

Цю зміну конституції уряд хоче перевести за згодою сойму. Але якщо сойм не згодиться на це, то уряд рішений розвязати сойм та перевести вибори до нового сойму.

При тій нагоді президент Вальдемарас зачепив теж справу литовсько-польських взаємовідносин. А саме: згадав він про виїзд литовської делеґації до Вільна на похорон Басановича та заявив, що ця поїздка визначних Литовців до Вільна не має ніякого політичного характеру, та що ця поїздка не може мати ніякого впливу на істнуючі взаємовідносини між обома краями.

ПАМЯТАТИ ПРО ВІЙНУ!

З нагоди 9-літньої річниці червоної армії (23. лютого) Совітська Воєнна Рада видала до червоноармійців денний приказ, який звучить:

„В дні девятої річниці червона армія повинна памятати, що зближається небезпека війни. Незалежно від нашої волі, наші вороги можуть напасти на нас кожної хвилі. Ми повинні з неустаючою енергією працювати над удосконаленням нашого тактичного і боевого приготовання. Ми повинні звернути як найбільшу увагу на збільшення нашої технічної сили, організуючи в приспішенім темпі міліонові селянські резерви і зміцнюючи політичне освідомлення серед найширших мас населення. В відповідній хвилі червона армія, яка тішиться симпатіями міжнародного пролетаріяту і попирана масами працюючого люду союза, задасть смертельний удар кождому ворогові, що наважився би витягнути свої пальці в сторону совітів".

Цей приказ підписав Ворошилів.

ПРОТИЧУЖИНЕЦЬКИЙ РУХ В КИТАЮ ЗРОСТАЄ

ШАНҐАЙ, 27. марта. — В Китаю йде до щораз гіршого, коли ходить о судьбу чужинців. Втікають вони зі всіх міст, що положені над рікою Янгце. Вугу, Нанкінг і Ганков вже без чужинців. Всі місіонарі, учителі і купці спаслися утечею на американські і англійські кораблі і відплили до Шанґаю. Сам Шанґай переповнений чужинцями. На ріці стоять кораблі повні втікачів. А кождого дня надходять свіжі транспорти біженців. Богато з них робить заходи, щоби вертати домів, бо побоюються, що й Шанґай впаде жертвою китайських розрухів. Місіонарі і учителі хочуть взагалі покидати свою роботу в Китаю. Вони дуже огірчені поведенням китайських армій.

Треба ствердити, що протичужинецький рух мимо запевнень кантонських генералів сильно зростає. В самім Шанґаю пробували вже підходити до чужинецької дільниці. В самім місті відбуваються по ріжних закутках мітинґи, на яких большевицькі бесідники підбурюють місцеве населення проти чужинецького імперіялізму. А той антагонізм зростає, коли його підсичується такими вістями, що в Нанкінгу забито 200,000 Китайців.

Кантонці знова скидають вину за всі неспокої на чужі держави, які протягали весь час порозуміннє з кантонським урядом і ставилися ворожо до визвольних змагань національістичної партії.

ЯПОНІЯ ГЛЯДИТЬ СПОКІЙНИМИ ОЧИМА.

ТОКІО, 27. марта. — Мимо того, що в Китаю зайшли так важні події, яких жертвою впали рівнож і японські горожани, вся преса заховує повний спокій і займається головно своїми внутрішними справами, а китайські лишає на боці. Подає вона тільки те, що уряд висилає на китайські води більше число воєнних кораблів для евентуальної охорони своїх горожан.

АНҐЛІЯ РАДА, ЩО АМЕРИКА КООПЕРУЄ З НЕЮ В КИТАЮ.

ЛОНДОН, 27. марта. — Вся преса привитає дуже богато місця тій щасливій обставині, що в Китаю прийшло до цілковитого порозуміння між командантами анґлійської і американської фльоти, в той спосіб буде можна лекше повести спільну оборону. Спільними силами буде можна прийти рівнож скорше до якогось порозуміння з кантонським урядом.

ФРАНЦІЯ ВЖЕ ОБРАХОВУЄ ДОХІД З ТУРИСТІВ ЗА 1927 РІК.

ПАРИЖ, 27. марта. — Французи вже тепер затирають руки з радости, що наближається весна та літо, бо це для них властивий час на жниво. А те жниво полягає в тім, що в тім саме часі витягають вони міліони з кишень туристів, що масами звідують Париж і другі місцевости. Франція надіється прибуття 2,000,000 туристів, між якими буде около 300,000 Американців. Надіються, що ті туристи лишать 13,000,000,000 франків. Заразом французька преса дещо успокоює чужинців з приводу того, що заграницею пишуть про страшну дорожнечу в Франції та велике здирство чужинців. Преса каже, що ціни остануть в літі такі самі, як були кождого минулого року. Готелі підносять вдвоє ціну, але це було й давнійше. Залізниця коштує два рази більше ніж минулого року, але це з приводу зарядження уряду. Франк вартує тепер більше, а доляр стратив на вартости, але цему винен Поанкаре.

Виходить з того, що ті, що поїдуть, хай приготовлять добрий портфель, бо в Франції і в Европі взагалі треба буде сего року видати вдвоє тільки, що видавалося минулими літами. Минули золоті часи твердої валюти, коли то за $1 можна було жити цілий день в Парижі чи в Берліні.

„КРОВАВА КУПІЛЬ" В КИТАЮ.

МОСКВА, 27. марта. — Большевицька преса розписалася про події в Китаю на свій лад. З обстріловання Нанкінга американськими та британськими кораблями зробила вона „криваву купіль", яку зготовили американські і англійські капіталісти бідним і невинним Китайцям. Про китайські вбиття та прогнанне і переслідування місіонарів та учителів чужинецьких не згадується нічого.

НІМЕЦЬКА ТОРГОВЕЛЬНА ФЛЬОТА ГОРОЮ.

ГАМБУРҐ, 27. марта. — За кілька літ німецька торговельна фльота пережене американську, мимо того, що вона лишилася по верзальськім договорі при кораблях, яких поємність виносила всего 600,000 тон. Сегодня та поємність виносить вже 3,200,000 тон, а в кількох літах перейде довоєнний стан. Америка вправді перевисшає поємністю Німеччину, але американська торговельна фльота не дорівнує що до якости німецькій, бо німецькі кораблі нові. До того Німці мають тепер в програмі будову двох нових пасажирських кораблів по 46,000 тон поємности, які закасують що до люксусу, скорости і модерности всі другі. Одна рада остає тільки для Америки: повести нову розбудову торговельної фльоти, инакше вона остане позаду Німеччини.

АМЕРИКА І ЛІҐА.

ПАРИЖ, 27. марта. — Америка вправді не належить до Ліґи, але її делеґація при Лізі найбільша. Делеґати других держав приїзджають до Женеви раз в рік, а американські сидять цілий рік. Так пишуть женевські газети.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГРІЗЬБА ВІЙНИ З МЕКСИКОМ

Великий нюйорський дневник „Де Ворлд" подав у своїм числі з четверга, дня 24. марта, алярмуючу статтю під наголовком „Военна Партія При Роботі". Стаття попереджае американську суспільність перед війною межи Мексиком а Злученими Державами, яка на думку сеї ґазети мусить бути природним вислідом недавних учинків американського федерального уряду.

„Де Ворлд" представляє справу так, що федеральний уряд дався опанувати военній партії, яка за всяку ціну пре до збройного конфлікту з Мексиком. Ся партія мае бути тісно звязана з американськими кафтярами, що мають терени в Мексику. Найшовши в теперішнім мексиканськім уряді Каеса завзятого ворога дальшого поширювання економічного опановання Мексика, сі нафтярі напирають на военну партію починати отверту затію з Мексиком під сею або онтою притокою. Прекрасну нагоду для такої зачіпки дае тепер спір межи епископами а мексиканським урядом.

„Де Ворлд" думае, що американський уряд пустився плисти з нафтярами. Перешкодою в його політиці була публична опінія, на яку поважний уплив міг мати конґрес. Через те уряд не допускав конґрес до розслідження мексиканськоамериканського непорозуміння. Не дав конґресови заявитися в справі Мексика та пустивши нарешті конґрес на довгі ферії, уряд мае тепер вільну руку в своїй політиці супроти Мексика.

Першим кроком наступу проти Мексика було відкликанне угоди проти пачкарства. Ся угода відносилася головно до пачковання оружа. Значить, американський уряд дае до зрозуміння, що він не буде відновляти угоди проти висилки оружа до Мексика приватним людям і фірмам. На думку „Ворлда" се значить тільки, що заповісти Мексиканцям, охочим до ворохобні, щоби вони приготовляли нову революцію в Мексику. Коли така революція остаточно вибухне, тоді американські інтереси будуть загрожені й природним ходом подій американський уряд буде чутися зобовязаним виступити в обороні американських горожан і маєтків. Почнеться оружна інтервенція в Мексику, яка очевидно скінчиться тим, що або Мексико явно стратить самостійність або на верха нібито самостійність задержить, але сеї самостійкости на ділі мати не буде.

Представляючи в сей спосіб політику военної партії в Вашинґтоні, „Де Ворлд" закликує американське громадянство до боротьби проти военної політики американських ґенералів та мексиканських біскупів та домагається від федерального уряду полагодження непорозуміння з Мексиком мирною дорогою.

ЯК ГОТОВИТЬСЯ ПОЛЬЩА?

Я вже мав нагоду писати про акцію, яку веде наступник Петлюри, Андрій Лівицький, який прибрав собі титул „Тимчасового Президента Української Републики", про варшавський договір з 21. цвітня 1920 р. між Польщею й Петлюрою і про змагання Польщі утворити на схід від своїх теперішних границь невеличку українську державу, яка була би васалем Польщі і забезпечувала би їй спокійне панування над тими українськими землями, які тепер знаходяться в границях Польщі, як також мирне проникання тої невеличкої васальної української держави.

Се — коротко кажучи — була би ціль польської політики що-до України. Велика й сильна Україна не лежить в інтересі Польщі, бо велика її сильна Україна швидше чи пізнійше упімнулася би за українські землі поневолені Польщею. За те в інтересі Польщі лежить мала і слаба Україна, яка, боячися Московщини, мусіла би слухати Польщі і не тільки не загрожувала би польському пановашю на завойованих українських землях, але сама була би в дійсности кольонією Польщі.

Таку Україну думала помогти Петлюрі збудувати Польща в 1920 р., таку Україну мае Пальща на увазі, підпираючи Андрія Лівицького.

Конфлікт між Англією й Радянським Союзом може дати Польщі нагоду приступити до здійснення сеї своєї політики щодо України. Поки-що Англія й Радянський Союз, остаючи в диппьоматичних зносинах з собою, ведуть війну в Китаю. Але може прийти хвиля, коли Англія захоче відтягнути увагу Радянського Союза від Далекого Сходу і пішле до війни проти нього Польщу й Румунію, а далі й инші европейські держави. На сей випадок Польща знов готовиться виступити як „союзник і освободитель України", як се було в 1920 р.

Сей намір Польщі виступае дуже прозоро в статтях, які польська преса, що стоїть близько до теперішнього дійсного диктатора Польщі Пілсудского, присвятила Україні з приводу 10-ліття революції в Росії. Варшавський орган Пілсудского „Глос Правди", а за ним також инші часописи описують державне відродження України такими високопарними фразами, неначе-б їм воно Бог знае яку справляло радість. Особливо ярко зазначують вони ріжницю між Україною й Росією, пророкуючи, що Україна ось-ось відірветься від Радянського Союза і повернеться лицем до „Заходу", а тоді настане момент, коли Польща зможе сповнити свою „цівілізаційну місію" на Україні. Очевидно, в тих статтях признається повну незалежність України, але тільки в границях, які обіймає теперішня Українська Радянська Держава. При тім виразно пишеться, що підперти змагання України до унезалежнення від Росії значить забезпечити польські східні границі.

З тих статтей ясно, чого хочеться Польщі і її диктаторови Пілсудскому. Вони раді би за всяку ціну спровокувати якийсь конфлікт між Україною й Радянським Союзом, щоб виступити як „оборонці незалежности України" і так забезпечити свої східні границі або й розширити.

Сі статті свідчать, що нічого Польща так не боїться, як дальшого мирного розвитку Української Радянської Держави; бо сей мирний розвиток значить, що прийде хвиля, коли Україна буде така сильна, що відбере від Польщі українські землі. Сього Польща боїться і тому хотіла би стати опікуном „незалежної України".

Очевидно, на такий гачок — крім групи Андрія Лівицького — ніхто з Українців не ловиться. Польські наміри занадто ясні. Коли Польща так горяче бажає „незалежности України", — нехай зачинає від унезалежнювання тих українських земель, які знаходяться в границях Польщі!

Прага, 1. марта 1927.

Проф. Др. **М. Лозинський.**

ПРАВДИВІ ПРИГОДИ ОДИСЕЯ

Німецький учений д-р Альберт Герман написав на основі довгих дослідів книжку про пригоди Одисея. Він приходить до висновку, що первісна Одисея мала всього 650 стихів, а потім її поширювали. В 1183. році перед Хр. після здобуття Трої Одисей зазнав богато пригод: страшна буря захопила Одисея підчас повороту на батьківщину. Він два дни і дві ночі шукав захисту, аж вкінці найшов його в заливі якогось острова на Егейському морі. Як потім перепливав попри південний ріг Пельопонезу (ріг Малея), захопила його страшна воздушна труба (яка там лютує передовсім у жовтні і листопаді). Вітер загнав Одисея від острова Кітери на море, де блукався девять днів і девять ночей. Десятого дня добився до країни Кикльопів, яку треба шукати найправдоподібніше в Тунісі. В камяній добі в цілій т. зв. Малій Африці жили т. зв. мешканці печер. Ще й нині мешканці південного Туніса подибають навіть давні печери, перед якими був побудований мур із грубих полевих каменів. Ці мури могли піддати поетови думку про казочних будівничих „кикльопських мурів" і тому він великана назвав іменем Кикльопа. Берберійці, які жиють у Тунісі, ще й нині бувають дуже високі, тому не дивниця, що вони Одисееви виглядали на великанів. Відси їде Одисей на остров Тринакію (остров Трох веж); опис того острова пригадує трикутний остров Лямпіоне з групи Пелягійських островів. Заборона вбивати рогату худобу і вівці на обох Пелягійських островах можна зрозуміти, коли зважимо, як тяжко є держати ці звірята на пустинних островах. Потім після того як заявився довго вижиданий західний вітер, Одисей плине дальше, але небаром захопила його буря, яка звичайно лютує в падолисті біля острова Мальти. Моряки називають ці вітри „лійкою Мальти" і в такій лійці затонув Одисеїв корабель. Филі кидали Одисеєм два дні і дві ночі, аж він добився до країни Феаків. Учені сперечаються, де лежить ця країна. Згаданий німецький учений доказує, що країна Феаків, то східний беріг Туніса. Коло містечка Кілігії є замітний горбок у формі щита, який власне згадується в „Одисеї". В геленсько-римських часах була на цьому місці кольонія Кліпея або Щитове місто. А що цю кольонію названо „містом Анталя", то можна здогадуватися, що ще перед основанням Картагіни около 850-го року було там славне надморське місто, а саме Феакія. Найдавнійший вірш кінчиться вже мабуть прощанням героя з господарями, що його приймали. Подорож на батьківщини відбулася щасливо, а мотив, що Одисей вернув непізнаний до дому, додано щойно пізніше. Поет первісної Одисеї мусів бути сучасником Одисея. Може так як автор Іліяди жив на дворі короля Нестора в Пильос і ці пригоди чув безпосередно з уст Одисея.

З „ТИХОЇ" ВОЛИНСЬКОЇ СТОРОНИ.

Під крилами старости Робакевича.

До редакції львівського „Нового Часу" зайшов селянин Іван Цмитало з села Радомиля, кремінецького повіту, розказати свою біду, та ради пошукати.

Було це — говорив — в 1925 році. Брали в нашому селі підводи, хто тільки хотів. Війт, учитель, писар, поліцаї. Возили ми їх до Кремінця і де їм завгодно, а плати за це ніякої. Люде у нас темні і не знали, чи це „по закону" так належиться, чи це безправство. Вибрався я в місто, тай там довідався, що це безправство. Вони за працю мусять заплатити.

В якийсь час після цього захорів мені кінь. Мені наказало начальство їхати з учителем. Говорю, що кінь хорий і не поїду. Вечером поліцаї завели мене на постерунок. Завинули голову в кожух і пять чоловік почали мене бити. Били, аж я втратив притомність. З биття трісла у мене ушна болонка, я весь окрівавлений. Принесли води, веліли обмитись і наказали нікому не говорити ні словом, бо инакше опутають мене, як павук муху. Але мені було вже досить. Поїхав я на третий день до Кремінця до старости. Там списано зо мною протокола і веліли піти до повітового лікаря. Лікар орік, що побої є, але... старі. Тоді поїхав я до Львова до специяліста і цей ствердив свідоцтвом стан побиття. А староство покарало мене гривною в 25 зол. за те, що відмовився був їхати з учителем.

По пів році приїхав до мене комісар з Кремінця, списав протокол і знов тихо. По році завізвали мене до Кремінця.

Слідчий завів мене до лікаря, цей оглянув мене і знов тихо. Мене покарали гривною, а тим, що мене так тяжко побили, і волос з голови не впав. Але я свойого не дарую! Мушу добитися справедливости, бо міркую, що за вину мусить бути кара.

— А підводи беруть далі? — питаю.

Беруть до воження стовпів та дротів телеграфічних. А платять за 40 верстов 3 і пів золотого...

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

В Іст Сент Люіс, Мо., помер дня 28. лютого 1927 р. гром. Іван Магац, член 308 від. У. Н. Союза.

Покійний походив з села Росохата, повіт Ліско, Галичина. До Союза вступив 30. червня 1917 року. Весь час був добрим членом в братстві і товаристві. Послідну прислугу віддали йому члени 308 і 284 відділу. В. П. П.

Конан Дойл.

ЗНАК ЧОТИРОХ.

(5)

Ми були всі здивовані виглядом кімнати, в яку ми входили. В тому нужденному домі вона виглядала так дивно, наче діямант найчистіщої води в мідній оправі. Стіни були покриті багатими, блискучими тапетами і занавісами. Сям і там були в них отвори, з яких визирали образи в пишних рямцях або орієнтальні вази. Килим на землі, янтарної й чорної барви, був такий товстий, що нога поринала в ньому, наче в мягкому мохові. На ньому лежали зверха дві великі тигрові шкіри, а в куті на рогожі стояла величезна, індійська водяна люлька. По середині кімнати звисала з повали на майже незамітному золотому дроті горіюча лямпа в виді голуба, а з неї розходився в повітрі ніжний, приємний запах,— все це ознаки правдивої орієнтальної розкоші.

— Я називаюся Тадій Шольто, сказав малий мущина, не перестаючи нервово дрожати й усміхатися. Ви, очевидно, панна Морстен, а ці панове —

— Це пан Шерлок Говмз, а це доктор Ватсон.

— Лікар, так? скрикнув він схвильовано. Може маєте при собі стетоскоп? Можу у вас його попрохати?—Я сильно занепокоений моїм серцем, може буде ваша ласка. На головну артерію можу спокійно покладатися, але я радо почув би ваше слово про серцеву кляпу.

Згідно з його проханням я вислухав його серце, але не міг найти нічого надзвичайного; здавалося тільки, що він зі страху не тямив себе, бо його тіло дрiжало від ніг до голови, як осиковий лист.

— Удари серця нормальні. Не маєте ніякої причини непокоїтися, сказав я йому.

— Ви вибачте мені моє занепокоєнне, завважив він. Я дуже слабовитий і від давна не довіряю станові моєї серцевої кляпи. Приємно мені почути, що я непотрібно журився. Коли б ваш батько, панно Морстен, був краще обходився зі своїм серцем, він був би, можливо, жив ще сьогодня.

Я міг був вдарити його по лиці, так розлютив мене цей безсердешний, грубий натяк на таку болючу подію. Панна Морстен сіла і ціла побіліла.

— Я відчувала це в серці, що він не живе, сказала вона.

— Можу розповісти вам всі подробиці; що більше, я можу помогти вам дійти свого права і я хочу так зробити, нехай мій брат Вартоломій каже собі, що схоче. Я рад мати за свідків ваших приятелів. Ми всі в трійку можемо поставитися гостро до Вартоломія. Тільки нікого непричасного — ніяких поліцистів або урядників. Можемо полагодити це самі між собою. Ніщо не розгніває Вартоломія більше, як яканебудь прилюдність.

Він сів на малому стільці і моргав на нас допитливо своїми мутними, водяно-сірими очима.

— Не бійтеся, відповів Говмз, я не розповім далі нікому.

Я притакнув теж на знак згоди головою.

— Це добре! Це добре! крикнув він. Чи можу подати вам скляночку кіянті, панно Морстен? або токайського? Я не маю у себе иньшого вина. Чи відкрити одну пляшину? Ні? — Але думаю, що ви не будете мати нічого проти куреня тютюну, проти бальсамічного запаху орієнтального тютюну. Я трохи схвильований, а моя гука це неоцінений успокоюючий спосіб.

Він запалив велику голову люльки, і дим булькотів весело крізь рожеву воду. Ми сиділи всі троє півколесом, сперши бороди на руки, з похиленими наперед головами, а по середині малий дивак з високою, блискучою чашкою пускав неспокійно клуби диму.

— Коли я вперше рішився розповісти вам про те, так почав він, я міг був подати вам мою адресу. Але я боявся, що ви не звернете уваги на мою умову і приведете з собою людей, які були б мені немилі, і тому я предложив иньший спосіб. Мій слуга Віліямс, на обережність якого я можу цілковито здатися, мав наперед подивитися на вас, і коли б щонебудь йому не подобалося, тоді мав він понехати цілу справу. Ви вибачите мені цю обережність, але при мойому самітному способі життя і, що можу сказати, при мойому ніжному смакові немае для мене нічого більш неестетичного від поліцейського. Маю природну відразу до всякої форми грубого матеріялізму і рідко стикаюся з великою товпою. Як бачите, я стараюся украсити свій малий світ, в якому я живу, штукою і можу назватися добродієм штуки. Ось цей краєвид — —

— Вибачте, пане Шольто, перервала панна Морстен його красноречиву промову, але я прийшла сюди на ваше бажання, бо ви мали мені щось сказати. Це вже дуже пізна пора, і я бажаю покінчити як найскорше нашу стрічу.

— Але на кождий спосіб нам треба буде деякого часу, відповів він, бо мусимо необхідно відвідати мого брата Вартоломія в Норвуді. Мусимо піти туди всі разом, щоб по змозі його заскочити. Він дуже лихий на мене, що я вибрав шлях, який мені здається вірним. Вчора вечером ми посварилися з ним ізза того. Не можете уявити собі, що це за страшна людина, коли розлютиться.

— Якщо мусимо йти до Норвуд, то буде може найкраще, якщо виберемося зараз, позволив я собі завважити.

Він засміявся, аж почервонів по самі вуха. — Куди думаете йти? скрикнув він. Це було б гарно, як би я привів вас несподівано йому на очі. Ні, вперед мусите знати, у якому відношенні ми всі до себе. У цілій історії є власне декілька пунктів, які мені самому невідомі, і я можу переказати вам події тільки так, як я їх знаю.

— Мій батько, Джон Шольто, був колись майором в індійській армії. Приблизно перед одинацятьма роками він пішов у відставку і поселився у горішньому Норвуді, де купив собі хату. Він мав щастя в Індії і привіз звідти зі собою показну суму грошей, велику збірку цінних рідкостей і багато тамошньої прислуги. Отже він уладився у вілі „Пондічері" дуже пишно і жив у великій розкоші.

Мій близнюк Вартоломій і я були його одинокими дітьми. Я пригадую собі ще дуже добре, яке враження викликало те, як пропав капітан Морстен. Ми читали тоді про те в часописі, а що нам відомо було, що він був приятелем мого батька, то ми часто говорили про той випадок при ньому, і він сам звичайно висловлював теж ріжні здогади про те, що могло з ним статися. Ніколи не було б прийшло нам на думку, що він скриває в свойому серці цілу таємницю та що він був одинокою людиною, яка знала про долю Артура Морстена. Зате ми знали, що нашому батькові грозить якась темна, грізна небезпека. Він дуже боявся сам виходити і наймав для охорони дому завсіди двох знаменитих боксерів; один із них це Вілямс, що вас сьогодня вечером віз. Батько не говорив ніколи про причину свого страху, але він мав справжню відразу до мущин з деревляними ногами. Раз він вистрілив дійсно з револьверу на каліку, який, як потім показалося, був цілком нешкідливим похатним торговцем. Ми мусіли заплатити йому велику суму, щоби цілу справу затерти. Я і мій брат думали тоді, що це просте дивацтво нашого батька, але нізніші події показали щось иньше.

На початку 1882 р. батько одержав з Індії листа, який завдав йому важкий удар. Він розпечатав його при сніданку і мало що не впав без памяти зі страху. Про зміст цього листа ми не довідалися нічого, тільки, як він його читав, я завважав, що він був дуже короткий і що письмо було дуже невиразне. Від років наш батько хворів на селезінку, тепер його стан погіршувався замітно, а при кінці квітня нам сказали, що немає ніякої надії вдержати його при житті та що він бажає в останне з нами балакати.

Коли ми увійшли до його кімнату, він сидів спертий на подушках і важко дихав. Він прохав нас зачинити двері і прикликав рукою близше до себе. Ми станули близько по обох боках його ліжка, він взяв нас за руки і промовив голосом, зломаним болем і душевним схвилюванням. Я спробую повторити його слова: —

— У цій хвилині, сказав він, одна тільки справа налягає тягаром на мою душу. Це кривда, яку заподіяв я сироті бідного Морстена. Із-за моєї проклятої жадоби грошей, цього головного гріха мого життя, я задержав скарб, з якого бодай половина належалася їй. А проте мені він не приніс ніякої користи. Така то сліпа й божевільна скупість. Саме почуття мати його в себе було мені таке люблю, що я не міг цього перенести, щоб поділитися ним з ким иньшим. Подивіться на той золотий вінець з перлами біля пляшки з ліками! Навіть з ним я не міг розлучитися, хоч я вийняв був його на те, щоб їй післати. Від вас, мої сини, вона має дістати свою частку скарбу Агри, яка їй належиться. Але не посилайте їй нічого перед моєю смертю — навіть цей перловий вінець ні. Не з одним бувало вже так зле, як зі мною, а проте він ще видужував.

Розповім вам, як помер Морстен. Він був довгі літа хворий на серце, але затаював це перед усіми. Тільки я один знав про те. — Будучи разом в Індії, ми дістали через дивний склад обставин у свої руки великий скарб. Я перевіз його до Англії, і Морстен прийшов першого вечора по своїм приїзді до мене, щоб взяти собі з нього свою половину. Він прийшов пішки з залізниці і мій старий Ляль Ховдер впустив його. Цей вірний слуга тепер не живе вже. Морстен і я були иньшої думки щодо поділу цього скарбу, прийшло до гострої перепалки і Морстен зірвався гнівно з крісла; але нагло він вхопився рукою за бік, став сірий як попіл і впав на ознак на землю, при чому вдарився головою до рога залізної скрині зі скарбом. Я зігнувся над ним і побачив на превеликий жах, що він мертвий.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІД ЧОГО ЗАЛЕЖИТЬ ДОБРА ШКОЛА.

Рідна школа, щоб могла сповнити своє завдання, мусить стояти на певній висоті. Коли рідна школа не має всіх можливих даних новітньої школи то вона не може бути вповні „школою", а не будучи нею, вона не має рації істновання.

Тому то не лише треба бажати мати рідну школу, але треба вміти поставити її на таку висоту, щоб наші бажання не були мрією лише, а вимоги, навіть як найбільше вибагливі були можливі до виповнення. От тоді школа дійсно сповнить своє завдання.

Рідна школа, а радше „школа" — це велике поняття. У загальному змисловому імени школи, ми розуміємо будинок, в якому поміщується такби сказати „внутрішня школа", властива школа в духовому понятті.

Зовнішній вид школи, величина будинку, його охарність, порядок і чистота кругом будинку, гигієнічні услівя будівлі, просторість і ясність роблять на нас велике враження таки зараз на першому вступі до школи. Тому, коли дитина перший раз переступає поріг школи й бачить таку будівлю, то від самого початку вже подивляє цю інституцію, бачить в „школі" щось гарного, і в своїм серденьку, що запевно мов пташка в клітці бється, родить пошану до школи, і інстинктово відчуває, що школа то „щось великого", чого та дитина розуміти ще не в силі.

Та тут же вся суворість, холод, а може й маленький страх дитини злагоджується гарними картинами, образами й статуями, що притягають до себе увагу дитини і родять в неї цікавість. Дитина приглядаючись тому, губить поволи надмірне битте серця, „страх", — а просторі галі, вигідні лавки, а найважнійше: погідне, ясне і мило усміхнене лице учителя або учительки дуже легко успокоюють дитину; вона сама бачить, що школа зовсім не страшна, а гарна, цікава; вкінці набирає любови до школи і до своїх учителів.

Головне поняття, а тимсамим головне значіння і силу має „внутрішня школа". —Без цеї внутрішньої школи і найгарнійша і наймоднернійша будівля не може називатись школою.

Під внутрішньою школою я розумію: сирий матеріял до оброблення — діти; вправних майстрів — учителів; та підручники і прилади конечні до школи.

Матеріялу, цебто дітий, не забракне, як довго життя на землі. Вони на це і є, щоб їх до школи посилати, а учителі мають робити з них людий не лише з імени, але людий гордих свого імени, корисних і поживточних так самим собі, як і всій сімї світа. Діти є все цими новими звенами в ланцуху культури і цівілізації; вони є продовжуванням життя.

Щоби цивілізація і культура не поступали назад, але вперед, до того потрібні майстри, досвідчені і випробувані, знаючі життя — учителі. Їх задачею є підтримувати, розвивати і удосконалювати життя, даючи підготову і вказівки на будуче, чого вже самі дожити, а тимсамим доконати не можуть. Значиться, образово, життя, культура, знання, цивілізація, поступає вгору, і нові покоління мають більше труду, тому мусять вони бути приготовані до цього.

Чим молодша дитина, чим меньше спосібна, тим більш досконалого мусить вона мати провідника. Бо як ця дитина, що ставить перші кроти, не буде мати піддержки від своеї матери, упаде, і як не вбється, або не зломить собі чогось, так певно потовчеться, так само в початкових степенях науки дитина мусить мати піддержку і провід у виді якраз найдосвіднійших учителів (не „первечних професорів", як деякі дописувачі „Свободи" думають).

Коли говориться за справжнього педагога (якого розумів в своїм рефераті п. Стеткевич), то не за професора університету, ані доктора, але учителя-психольога-педагога.

Від него то жадається в першій мірі:

1) Щоб він був людиною сильної волі, і вмів запанувати над собою, вмів втримати свої нерви;

2) Щоб він був в стані пізнати дитину, якої вона вдачі: лагідної, спокійної, боязької, байдужої, чи дикої;

3) Щоб міг пізнати здібність дитини;

4) Відповідно до цього, щоб вмів приноровити спосіб навмів приноровити спосбі навчання.

А це не легка річ. Це якраз найтяжча задача учителя на весь час науки людини.

Значиться, учитель мусить бути таки нічим иншим, а лиш справжнім учителем.

Він мусить любити свою роботу, свій фах, всецілo йому віддатися, посвятити свій час і здібність, а принайменьше на той час, коли сповнює обовязок виховника.

Отже бачите, це не так легко бути учителем. Учитель учителеві не рівний, як генерал генералові.

Критикувати роботу учителя, мішати його з болотом, то дуже легко, але зробити його роботу не всякий потрафить!

Я не учитель, але я був учеником і мене теж учили. Я видів роботу народного учителя, професора гімназії і університету, — і порівнюючи сьогодня всіх своїх учителів, я розумію, що дав мені один або другий, котрий з них потрафив збудити в мені амбіцію і охоту до науки без буків чи двійок, а котрий якраз був мені осоружний, котрого я не любив, а котрого любив і поважав.

Чи ви, панове, не думаете, що це є зовсім нормальний і натуральний процес переживання і думання кождої дитини в шкільному віці?

Цего годі заперечити. Бо і сьогодня, панове, ви чуєте від своїх дітий: „ох, я ненавиджу цю учительку!", і т. п. вискази.

Тут мусить бути якась причина до цього.

Крім цих, згаданих вимог душі, характеру учитель мусить вміти **писати без ошибок**, мусить знати, де пишеться великі, а де малі букви (тоді писати великі букви в середині слова). Учитель має знати свою мову, **літературну мову**, а не жаргон! Крім того вимагається певного рода методики навчання.

Та до виконання того всього треба якогось знання, що здобувається в школі від когось старшого. Практика сама без теорії не дасть нічого. В цілому світі практика поступає в парі з теорією. Одно й друге конче потрібне.

Але це знову не значить, що даний учитель мусить бути доктором фільософії, або володіти перфектно 13-ма мовами; він лише має знати і розуміти свою роботу.

Більше знання однак і науки йому ніколи не зашкодить, бо ясна річ, що він тоді не буде народним учителем за 100 долярів в місяць, але буде професором університету і сповнятиме найвищу задачу: буде робити і випускати „дозрілих людий".

А задачею народнього учителя є знайти правдиву дорогу дитини і поставити її на тій дорозі, щоб дійшла ця дитина до своєї цілі — у вир життя, як одна його частина.

Крім особистих здібностий і знання учитель (а головно народний учитель) повинен мати відповідні прилади і підручники до навчання.

Підручники передовсім мають відповідати духовому станови дітий, як найлекше уложені, легкі до зрозуміння. Ці підручники друковані всі в одному духові, як вже не одиноко, так, що перехід дитини з одної місцевости в другу не буде зовсім причиною застою в науці, бо маючи цього рода підручники, з яких учителі вчать одного й однаково, витворюється в школі певну систему, задержуеться душевні злуки і уровень знання по всіх школах.

А це рівнож не вплине відемно на діти, якщо перенесеться учителя з одної школи до другої.

Виходить, що відповідні й однакові підручники не лише улекшують роботу, але причиняються до скорійшого розуміння і володіння предметом, а також, і причиняються до розвою літературної мови. Отже добрі підручники так є конечні, як і добрі учителі. Та щоб були учителі, підручники, а цим самим, щоб була школа — треба народу, щоб хотів мати гарних членів, мудрих і вчених і добрих синів своїх.

Істновання школи, її уровень зависить вкінці таки від нас самих, від батьків наших дітий. Як ми розуміємо школу, як любимо свої діти, тоді нам школа конечна і ми її заснуємо, будемо її держати і шанувати своїх учителів, а вони, **меньше чи більше вчені**, тоді запевно виповнять свою задачу, доростуть до свойого становища і наложені на них обовязки радо виконують і полюблять свою роботу. Та до сього треба сильного і культурного народу, або і такого, що хоче таким бути.

П. Ковальчик,
Линден, Ню Джерзі.

ПІЗНАЙМО ПРАВДУ.

Всі ми свідками великої боротьби, яка розгорілася в лоні української греко-кат. церкви. В тій боротьбі нарід наш домагається певних прав. Він не хоче, щоби церква була вжита для пропаганди особи генерала Скоропадського, а рівнож протестує проти цього, щоби церква стала сліпим оруддєм польської політики. Нарід хоче знати, на що збираються і куди йдуть зложені ним гроші, хоче мати голос в призначуванню парохів, а рівнож хоче забезпечитися перед тим, щоби при назначуванню українських епископів не рішав голос Польщі.

Кождий Українець, навіть такий, що не належить до кат. церкви, співчуває з тими, що борються о ті права, бо тут ходить о загальне добро, а не тільки о добро католицької церкви. Кождий слідить за тою боротьбою і богато з неї користає. Бо та боротьба навчить нас головно думати і розбирати кожду справу. Вона вже довчить нас покланятися на сліпо всякій неправді.

Українців католиків пробували застрашити і відтягнути від тої боротьби грозьбами, а навіть виклятями. На всі боки кричали, що домагання народу, це абсурд. Вони казали, що католицька церква має незмінні закони, яким кождий католик мусить рішучо піддатися. Там всьо усвячене. Навіть йоти змінити не можна.

Виходило би отже на таке, що коли не можна признати робітникови того права, що його мав польський шляхтич в краю при назначуванню священиків на парохії, то певно не можна і змінити самочинно обряду і свою справу. Чей важніша справа як якенебудь з тих прав, яких домагаються Українці католики, а яких їм самовладні епископи признати не хочуть. Тому пригляньмося, що робиться тепер з тими дійсно святими для віруючого чоловіка річами.

Пригляньмося тій латинізації, що то поступає в нас з так скорим темпом.

Порівнаймо тільки старі богослужебні книги з тими, які нам тепер дають до вжитку.

В новім виданню викинено із ектеній, поминаючих святих поіменно, св. славянських апостолів Кирила і Методія, а з ними наших рідних, св. Бориса і Гліба і рівноапостольного Володимира. Годі поняти за що то суспендували наші владики тих святих, яких сотками літ поминав наш нарід на утренях та літіях? Наші владики суспендують отже не тільки патріотичне священство в виді о. д-ра Жука, але навіть українських і угодників божих.

І тепер скажіть, добрі люде, чи вартує що суспенза тих владик, що нехтують свій власний обряд і свою національну церкву, чи може вона мати силу перед Богом. Не скасують вони святости Божих угодників, яких повикидали з церковних книг і не скасують важности дійств таких священників, що борються в імени християнської любови до „меншого брата", для свого бездольного народу.

Церковні параграфи, ужиті для злоби, є такі самі, як були вони для лукавих фарисеїв. Вонаж виклинали Христа, а відтак апостолів! Із новітним фарисейством, із гордим, сліпим лукавством боремося ми тепер і за те не осудить нас Спаситель.

Хто дав нашим владикам власть, щоби вони самовільно зміняли от хочби і Службу Божу, із якої викинули освячені традицією слова на великім вході: „і всіх вас, православних християн".

Який синод дозволив їм позаводити ріжні новости, взяті живцем від латинників? Кому в добро завели вони новий „молебен" в честь Пречистої Діви, коли у нас є прегарний старий „Параклис", якому вже давно тисяч літ минуло?

Чому вже не співаються старі наші історичні пісні, в яких так гарно оспівується чуда Божої Матери на Україні?

Позаміщували їх василіянським нововорами, в яких часто-густо нічого вартого нема. Та найби і складалися нові пісні, але старих забувати не можна, бо загубимо і решту звязку із бувальщиною.

Кажуть владики і їх підлизні, що їм страх як розходиться о те, щоби приєднати цілу Україну до унії з Римом.

І найшли спосіб! Покалічили наш обряд, який мігби стати мостом до злуки, а православних Українців провокують своїми фанатично злющими проповідями і таким же злющим поведенням при кождій нагоді. ким же злющим поведенням при кождій нагоді. Вже і від Ляхів перебрали слово „шизма і шизматик" і ним печуть і ріжуть без ножа та огню.

Їм не розходиться о злуку, бо це є проти інтересів Польщі. Наші-ненаші владики, як агенти Ляхів, хотять відгородити релігійним фанатизмом Західну Україну від Великої України так, щоби прірвалась уся національна звязь.

Затровити брата на брата на основі вірування, це те фарисейське завдання, яке поставив собі наш-ненаш епископ.

І для того переводяться щораз нові зміни в обряді, щоби наробити як найбільше ріжниць, щоби зверхні, обрядові форми не пригадали нам, що над Дністром і Дніпром той самий народ.

Для того і примусовий целібат. Українські хлопці не підуть до семинара, де їм заборонять женитися, а тоді назбирають зайдів з усього світу, назбирають і Ляхів і ту чужу наволоч пішлють до наших церков. Який хитрий, езуїтський цей плян!

От тоді радуйся ягельонська ідеє, яку ширитимуть усі ті симпатики „католіцкого пшедмуржа" Польщі! Польська гр. католицька церква і польська школа подадуть собі руки на селі і зачнеться жвава робота для полонізації в імя католицизму.

Це є той страшний плян, який від ряду літ веде потайна рука.

Для того обовязком нашої імиграції є не тільки подбати про свою церкву оттут, але і збудити наш народ у старім краю. Тому мусимо вважати злочинним виступи тих наших партій і часописів, які звуть себе національними, а на кождім кроці валять нам колоди під ноги. Ми хочемо ратувати не тільки наш обряд і його права, але передовсім ми боремося проти того, щоб українська гр. кат. церква не зістала оруддєм в руках Польщі. Це повинен бачити таксамо радикал, як автокефальний, або православний.

Вплив церкви на розбудження або загашення націоналізму, серед старокрайських обставин, є незвичайно великий.

Ми пробуємо усіх способів, щоби остати католиками і як такі боротися проти злобного впливу Польщі і злочинної роботи наших ерархів. Ми не хочемо ломити совісти ні собі, ані нашим парохіянам через легкодушний перехід на иншу віру. Ми вважаємо корисним і з національного боку, що частина українського народу належить до католицької церкви. Ми вибераємо у вірі аж до кінця, аж до того часу, коли би Рим, на підставі злобних донесень владик, нас відлучив. Але і того ми не боїмось, бо найбільша наука Христова є у його словах, що нема більшої любови, як хто душу свою положить за братів своїх.

Викляті, ми будемо чутися в правді і не перестанемо боротися і надалі за свою церкву, за свій нарід і за те, що вважаємо правдою і добром.

Священик.

РОЗВІЙ ПОГЛЯДІВ НА ЛИХВУ

(Стаття американського вченого Андрю Диксона Гвайта — в перекладі Івана Петрушевича, з додатком Івана Франка).

(1)

I. Початок і розвій упереджень проти зичення на процент.

Справа побирання провізії від позичок належить до тих питань, які представителям здорового розуму в політичній і суспільній науці аж по віковій боротьбі з богословською опозицією вдалося рішити на свою користь. Ледви чи в якій боротьбі строго буквальне толковання святого Письма тревало довше і більше накоїло лиха. Певне, коли за міру вартости якоїбудь науки приймемо мірило св. Вінкентія з Лерен, що в церкви придержувалися того або иншого погляду „всі, всюди і все", тоді теперішнім християнам нема що сумніватися, що всі щадниці, всі спілки ощадности і позичок, усі банки, ціла організація дешевого кредиту для ратовання бідаків і запевнення їм зарібку полягають на смертельнім грісі.

Початки вірування, що гріх брати процент від позичених гроший, являються цікавою плутаниною ідей метафізичних, богословських і гуманітарних.

В самому огнищі давньої грецької цівілізації зичення гроший на процент прийшлося в доволі ранньому періоді признати необхідним услівем продуктивного промислу і не кладено йому ніяких законних обмежень. В Римі йшов розвій пиняво: захланність лихварів довела була в давніх часах до того, що вийшли закони проти побирання відсотків; усе-ж таки, хоча такий стан тривав довго, завдяки тому сильному розумови, що дав Римови панування над світом, прийшло вкінці до заступлення тої безумовної заборони законним означенням висоти дозволених відсотків. Одначе чимало визначних грецьких і римських мислителів виступало проти сего практичного уладження справи, а між ними найвизначніший Арістотель. Метафізичним шляхом виказує він, що гріш сам собою „безплодний"; що розмножування гроша наслідком сего „неприродне"; оттим-то і бранне відсотків засуджує він як річ нечесну. Плятон, Плютарх, Катони, Ціцерон, Сенека і чимало иньших визначних мислителів давніх часів прийшли до того самого пересвідчення — деколи зі співчуття до поневолених довжників, деколи з відразу до лихварів, иноколи з простої погорди для торговлі.

Із сих жерел походять у давній церкві перші засновки богословських теорій про сю справу.

Та далеко більше значіння мав тут вплив жидівських і християнських священних книг. У Старому Заповіті міститься богато речень, що засуджують лихву — а під словом лихва розуміеся в загалі побирання відсотків. Мойсеїв закон дозволював лихву в відносинах з чужинцями і забороняв її лише між Жидами. В Новому Заповіті, в нагірній проповіди по євангелію св. Луки знаходимо вислов: „Позичайте, нічого від них не сподіваючись". Здавалося, що ті речення відповідають найкращим характерним прикметам первісного християнства, його ніжній дбалости за бідних і поневолених; оттим то й бачимо, що від найдавніших часів церква звертаєся всею силою проти побирання провізії від гроший.

Великі отці східної церкви, а між ними св. Василій, св. Іван Золотоустий, св. Григорій Ніссенський — отці західної церкви, а між ними Тертуліян, св. Амброзій, св. Августин і св. Єронім обстають строго і одноодушно при тім засуді. Св. Василій остерігає перед зиченнєм гроший на процент, як перед „плідною потворою" і каже: „Господній закон каже виразно: Не будеш зичити на лихву ні твому братови ні сусідови". Св. Григорій Ніссенський взиває на того, хто зичить гроші на процент, пімсти Всемогущого. Св. Іван Золотоустий каже: „Невже-ж може бути більший нерозум, як сіяти без ріллі, без дощу, без плуга? Хто віддаєся тій гріщній управі, пожне лише бурян; заріжмо отсю дивовижну врожайність золота і срібла; покладім конець тій проклятій плодовитости". Лактанцій назвав побирання відсотків „рабунком". Св. Амброзій признав його таким злом, як убийство. Св. Єронім злучив свій доказ у формі питання, яке служило оружем проти вірителів цілі віки. Папа Лев Великий осудив його прилюдно грїхом достойним острої кари.

Завдяки тій однодушности отців церкви скристалізована ворожнеча проти зичення на процент перейшла в безчисленні розпорядження пап, соборів, королів і законодатних інституцій у християнстві на більше як пятьсот років і навіть канонічне право уложено згідно з сими поглядами. Спершу дотичить се більше духовенства, одначе побачимо, що незабаром розтягнено заборону й на світських людий. Заборона вийшла від собору Арлетанського в 314. році і новітні церковні оборонці признають, що всі більші церковні собори від собору в Ельвірі р. 306 до собору у Вієнні в 1311 включно осуджували прилюдно зичення гроший на процент. Найбільші монархи під властию церкви — Юстиніян у східньому цісарстві, Карло Великий у західньому, Альфред в Англії, св. Людвік у Франції признавали в повні отсю догму. В девятому віці Альфред посунувся до того, що сконфіскував маєтки тих, хто зичив инчим гроші, і відмовив їм похорону на посвяченій землі. І по иньших краях Европи видавано подібні засуди. В дванацятому віці грецька церква мабуть полекшила дещо свою суворість, натомісць римська церква стала ще більше строгою. Св. Анзельм доказував на основі св. Письма, що бранне провізії противне десяти заповідям. Петро Льомбард у своїх Сентенціях представляє просто бранне провізії як чисте злодійство. Св. Бернард відносив релігійну суворість церкви і висловив той сам погляд. В р. 1179 третій собор Лятеранський порішив, що хто зичить гроші і не спокутує того, тому годиться відмовити причастія, розрішення в годині смерти і християнського похорону. Папа Урбан III. повторив заяву, яка міститься у св. Луки, і заборонне в загалі бранне відсотків. Папа Александер III. сказав, що сеї заборони не годна ніколи знести ніяка діспенза.

В тринацятому віці папа Григорій IX. завдав торговли незвичайно тяжкий удар через свою заяву, що навіть зичення гроший потрібних у заморській торговли є грішною лихвою; за його слідами пішов Григорій Х, що заборонив хоронити по християнськи тих, що завинили лихвою; таку саму кару визначив собор Ліонський. Ще сильнійше вкоренилася в світі отся ідея завдяки двом найбільшим мислителям того часу: наперед через св. Тому з Аквіну, що утвердив її в церкві при помочи св. Письма й Арістотеля; а далі через поета Данта, що представив лихварів у найгіршому місці в пеклі.

(Дальше буде).

ВІДОЗВА!

Видавництво „Нова українська школа у Львові" потребує для виконання ілюстрацій до читанок ріжнородних знимок з Америки, а саме: Фотографій українських церков, шкіл, народних домів, фарм, картин, які би представляли фермерів і робітників при ріжних заняттях і в ріжних порах року, карток з видами американських міст і краєвидів.

Видавництво просить сею дорогою Земляків, які моглиби допомогти зібрати такий матеріял, надсилати його під адресою: **SVOBODA, 83 GRAND STREET, JERSEY CITY** з замітвою **для Видавництва М. Матвійчука,** подаючи при кождій фотографії місцевість, провінцію, а також близше означення краєвиду. За що з гори складаємо щиру подяку.

72—

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

В обороні народного добра.

Дня 20. марта відбулися збори громади Савт Филаделфія. Збори отворив предсідатель громади д. Т. Грицей, поясняючи ціль і значіння зборів. До переведення зборів покликано гром. Івана Сороку. Першим референтом був гром. Михайло Коцюк, який в довшій промові представив зібраним перебіг діяльности українського парохіяльного Комітету міста Филаделфії. Гром. Коцюк пояснив руйнуючу діяльність епископа Богачевського, який своїм поступованєм розбив український народ в Америці, взявши собі до помочи д-ра Назарука, який оплюгавлював всю народну роботу. Гром. Коцюк прийшов до висновку, що наш владика не прийшов спасати душі, але видирати майно з народних рук, котре народ складав через кільканайцять літ.

Ми далі не будемо байдужно дивитися на руйнуючу роботу епископа Богачевського, котрий продав майже половину нашого филаделфійського цвинтаря, котрий переводить наш обряд на латинський і не хоче числитися з народом. Се не приїхав до нас той, що відчуває наш біль. Се приїхав пан наказуючий, але ми знаємо чим ми є і чим повинні бути в демократичній державі. Ми мусимо стати панами своїх маєтків. Наш голос сильний, бо на наш клич приїхали люди з цілої Америки, стаючи одним фронтом і заявляючи, що вони з нами. Не помогли в нічім виклятя. Нарід пішов за нашим голосом.

Ми повинні стояти при своїм, бо що лишимо дітям, то будуть мати. Гром. Коцюк закінчив: „І вірмо, що настане слушний час, півруться кайдани і заживемо, як вільні люде". Потім забрав голос М. Дармограй і говорив про те, чого ми надіялися від епископа Богачевського, а чого дочекалися. Чого ми ждали, а що отримали і т. д. Він сказав, що найважнійший для нас пункт це перебрання парохіяльних маєтків в народні руки. Він обговорив далі ще й справу чартеру филаделфійської катедри. „Ми побідимо, — говорив д. Дармограй, — коли тільки повіримо в свою власну силу".

Покликаний п. Грицей в довшій бесіді заявив, що ні филаделфійський ані Загальний Комітет не виступає проти церкви або проти релігії — тільки через це, що теперішний епископ Богачевський замісць будувати почав продавати маєток церковний — Комітет старається о чартер і хоче заінтабулювати маєток церковний на корпорацію. Бесідник згадав про початки української католицької церкви в Америці, про приїзд епископа Ортинського, про скликаний епископом Ортинським зізд священиків і церковних делегатів, про покійного епископа, про його заходи для України на початках війни, про устроювання віч, Українських Днів і збірок на українські ціли спільно з вибраним тодішним Комітетом, про висилку 28 тисяч долярів на українські ціли на руки президента проф. Романчука, — а відтак порівнав ту роботу з теперішною роботою епископа Богачевського, згадав про виступ катедрального хору яко „рутенського" на виставі в Филаделфії, про рутенську репрезентацію на Евхаристичнім Конгресі в Шикаґо, „Рутенців", про продаж фарми на цвинтарі, яку куплено за парохіяльні гроші, про підвисшенне оплат за гроби і инші треби. Бесідник згадав, що кожда громада незадоволена з політики епископа Богачевського. Доказом того є це, що вислали аж 130 делєгатів з 84 громад на церковний конгрес. Бесідник підніс і те, що коли нарід потрафив видати кількадесять міліонів долярів на церкви, доми для священиків і школи, потрафив утримати около 130 священиків і дякоучителів через так довгий час, то потрафить також понести ще кошти переведення змін чартерів і т. д. Добр. Грицей зазначив, що спеціяльно під теперішний час нам треба епископа, патріота, щоби спільно з народом працював для добра українського народа, а не такого, щоби старався розбивати організації, народом засновані, щоб тих парохіян, котрі домагаються правди — виклинав і то в сам день Рождества Христового, коли то цілий християнський світ мириться. В кінци подав до відома, що епископ Богачевський наказав суспендувати мітрата о. Др. Жука в Карнегі, заслуженого священика і патріота за те, що попирає домагання народу. Та це, говорив д. Грицей не піде так легко, бо нарід обстане за тими священиками, що стали по його стороні, других до громади не допустить і попамятає добре тих, що виступили проти народа.

По сім предсідатель зборів візвав присутних до підписання домагання чартеру. На боротьбу за свої права зложили добровільними жертвами $14.35. Вибрано рівнож комітет з дільниці Савт, який складається з трох людей. Комітет має збирати дальші підписи. До комітету ввійшли: Іван Бішка, яко предсідатель; Ясьо Турянський, касієр; Юрко Лопацій, секретар. Збори закінчено відспіванєм Ще не вмерла Україна і Не пора.

Іван Сорока, предс.,
Ю. Лонацій, секретар.

ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ.

Отсим повідомляємо наших Шан. Покупців, що книжок за посліплатою (C. O. D.) з засади нікому не висилаємо.

Книжок на кредит також не висилаємо.

На такі листи, в котрих є замовлення на якісь книжки, а нема долучених рівночасно гроший (або віродостойних чеків чи моні-ордерів) за замовлені книжки, відповідати не будемо.

Всякі книгарняні замовлення полагоджуємо лише за попереднім надісланнєм належитости.

Книгарня „Свободи".

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА за місяць лютий 1927 року.

ВІДДІЛ 64.

Тов. Тараса Шевченка в Петерсон, Н. Дж.

Жертви з каси і від части членів проголошено	
Дістало від членів	$18.50
Разом	$18.50
Атаманець Семен	$1.00
Левуш Гарасим	1.00
Ничка Гнат	1.00
Сайдак Антін	1.00
Атаманець Стефан	50
Дворецький Семен	1.00
Гайда Теодор	1.00
Григорчук Василь	1.00
Реднук Дмитро	1.00
Сас Михайло	1.00
Сосовський Стефан	1.00
Верхоляк Іван	5.00
Винярський Сергій	1.00
Меменькі Іван	1.00
Ништа Ілія	1.00

ВІДДІЛ 72.

Тов. ім. І. Франка в Тайтусвіл, Па.

Жертва з каси відділу	$—
Жертви від части членів	24.50
Разом	$24.50
Курач Іван	$1.00
Баран Йосиф	1.00
Федан Григорій	1.00
Юрцьо Іван	1.00
Коцан Іван	1.00
Курач К. Кароліна	1.00
Здерко Іван	1.00
Слоньовський Мих.	1.00
Слоньовська Софія	1.00
Баран Марія	1.00
Беген Іван	1.00
Беген Юлія	1.00
Бліжновський Семко	1.00
Бліжневська Марія	1.00
Бенько Дмитро	1.00
Федик Антін	1.00
Ольховий Ілько	1.00
Вагнер Іван	1.00
Ольхова Анна	1.00
Пеленська Анна	1.00
Пединський Бронислав	1.00
Здерко Катерина	1.00
Кузмич Евстахій	50
Коцан Анна	1.00
Пединська Агнес	1.00

ВІДДІЛ 74.

Тов. ім. Івана Франка в Ню Кестл, Па.

Жертва з каси відділу	$10.00
Жертви від части членів	17.60
Разом	$27.60
Булій Дмитро	$1.00
Кубич Іван	1.00
Ліско Андрій	1.00
Ліско Юліян	1.00
Мудрак Василь	1.00
Мудрак Михайло	1.00
Мундзакевич Антін	1.00
Демянчук Григорій	50
Ярема Петро	1.00
Куць Йосиф	1.00
Маланяк Іван	1.00
Старикевич Мирон	50
Любенецький Йосиф	1.00
Базилінський Н.	1.00
Вересюк Онуфрій	1.00
Мельник Осип	1.00
Сенько Григорій	1.00
Шевчук Степан	1.00
Булій Ілько	50
Мельник Іван	1.00
Дудик Терентій	10

ВІДДІЛ 81.

Бр. св. Петра і Павла в Куртіс Бей, Мд.

Жертви з каси і від части членів проголошено	
Дістало від членів	$6.00
Разом	$6.00
Кифор Николай	$1.00
Кравчук Данило	1.00
Пульс Станислав	1.00
Міськів Петро	1.00
Печериця Василь	1.00
Депута Франко	1.00

ВІДДІЛ 90.

Бр. св. Михаїла в Централія, Па.

Жертва з каси відділу	$—
Жертви від членів	97.00
Разом	$97.00
Чепа Іван, ст.	$1.00
Лупацій Іван	1.00
Андрійчин Николай	5.00
Борис Гаврило, мол.	1.00
Бажан Григорій	2.00
Борис Григорій, ст.	1.00
Бродич Михайло	1.00
Чепа Іван, мол.	1.00
Чередарчук Василь	1.00
Чичерський Данило	1.00
Данилів Яким	1.00
Дудун Стефан	1.00
Дудун Михайло	2.00
Грабарович Василь	1.00
Гирич Василь	1.00
Федорчук Василь	1.00
Фриндак Юрій	1.00
Іваншковин Юрко	1.00
Корбілька Михайло	1.00
Костюк Микола	1.00
Кручковський Василь	1.00
Лопух Юстин	1.00
Лопух Іван	1.00
Лях Юрко	1.00
Линь Макарій	2.00
Мартинець Йосиф	1.00
Матковський Йосиф	1.00
Митчак Григорій	1.00
Михайлечко Михайло	2.00
Надич Олекса	2.00
Надич Іван, ст.	2.00
Надич Іван, мол.	1.00
Надич Никола	1.00
Палько Теодор	1.00
Піхоцький Павло	1.00
Прихода Стефан	1.00
Пухир Іван	1.00
Пукица Олекса	1.00
Полянчич Теодор	1.00
Ревацький Мартин	1.00
Сидор Максим	1.00
Скольський Василь	1.00
Смоляк Дмитро	1.00
Винник Теодор	2.00
Хомович Семен	1.00
Жолобайлюк Василь	1.00
Бандерич Андрій	1.00
Хращевський Анатоль	1.00
Ковалишин Іван	1.00
Милик Тилимон	1.00
Зупкович Семен	1.00
Амброз Пилип	1.00
Боярчук Йосиф	10.00
Штиндюх Йосиф	2.00
Височанський Петро	2.00
Кропивницький Гаврило	2.00
Черепаний Михайло	2.00
Канінець Кость	1.00
Петрович Василь	1.00
Бугай Тома	1.00
Пукица Онуфрій	1.00
Івасиків Феодор	1.00
Солоп Лаврик	1.00
Баландович Стефан	1.00
Кривицький Йосиф	1.00
Волос Федор	1.00
Лях Никола	1.00
Ковальчук Никола	1.00
Джугля Іван	1.00
Зубрицький Марко	1.00
Войтило Михайло	1.00
Гупан Іван	1.00

(Дальше буде).

Заклик

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА ОЛЬШАНИЦІ, ПОВІТ ТОВМАЧ, ГАЛИЧИНА.

Дорогі товариші, земляки села Ольшаниці.

Я отримав лист від Комітету з Ольшаниці, в якім земляки наші подають, що Товариство Просвіта в Ольшаниці розпочало будову Народного Дому Просвіти. Задля браку фондів звертаються вони до своїх земляків за морем о поміч в будові. Вони пишуть: Отже маємо надію, Дорогі наші Братя і Сестри, що нам не відмовите і займетеся збіркою поміж нашими земляками і допоможете будові Народного Просвітного Дому. Дорогі Родимці! Поможіть нам в нашім нещаснім старім краю. Подаємо плян будови, який буде містити три салі. Перша саля буде варстат кравецького. 2-га саля варстати шевців, котрі будуть працювати для добра просвіти. 3-та саля читальня, або театральна саля зі сценою. Дім має бути 20 метрів довгий і 12 широкий. (В. листі є рисунок якого не подаю).

За головний Видїл підписали:

Татарин Олекса, голова;
Арламовський Гринь, секр.

Всякі жертви проситься слати на руки секретаря тов. Просвіта: Арламовський Гринь, Ольшаниця, почта Тисьменица, Галичина. Або до Теодора Куцули на адресу:
74 Morris St., Jersey City, N. J.